II

(Rättsakter vilkas publicering inte är obligatorisk)

KOMMISSIONEN

KOMMISSIONENS BESLUT

av den 22 juli 1998

om det stöd som Frankrike beviljat inom ramen för transaktionen med kapitaltillskott till och överlåtelse av tillgångar från Société de Banque Occidentale (SDBO)

[delgivet med nr K(1998) 2406]

(Endast den franska texten är giltig)

(Text av betydelse för EES)

(1999/262/EG)

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS KOMMISSION HAR FATTAT DETTA BESLUT

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 93.2 första stycket i detta,

med beaktande av Avtalet om upprättandet av Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, särskilt artikel 62.1 a i detta,

efter att i enlighet med ovannämnda artiklar ha gett berörda parter tillfälle att yttra sig, och

av följande skäl:

I. FÖRFARANDET ENLIGT ARTIKEL 93.2 I FÖRDRAGET

Genom en skrivelse av den 3 oktober 1996 underrättade kommissionen de franska myndigheterna om sitt beslut av den 18 september 1996 ([1]) om att inleda ett förfarande enligt artikel 93.2 i fördraget beträffande det stöd som beviljats Société de Banque Occidentale (SDBO) och Crédit Lyonnais (CL) inom ramen för Consortium de Réalisations (CDR) avyttring av en del av SDBO till CL:s dotterbolag Banque des Échanges Internationaux (BDEI). CDR är det bolag för avyttring av tillgångar som skapades 1995 inom ramen för den andra planen för omstrukturering av CL. I detta avyttringsbolag hade CL:s osäkra tillgångar, inräknat SDBO, sammanförts. Återföringen av den sunda delen av SDBO till CL, som beslutades 1996, genomfördes den 28 juni 1996 med retroaktiv verkan från och med den 1 januari 1996. Genom en skrivelse från CL av den 7 augusti 1997 fick kommissionen kännedom om att de berörda SDBO-tillgångarna slutligen hade överförts till CL:s dotterbolag Banque de I'Ile-de-France.

Transaktionen ingår i den plan för omstrukturering av CL som kommissionen undersökte 1995 och 1998 och som den godkände på vissa villkor i sitt beslut 95/547/EG av den 26 juli 1995 om ett villkorligt godkännande av det stöd som Frankrike beviljat banken Crédit Lyonnais ([2]) samt i sitt beslut 98/490/EG ([3]). De osäkra tillgångar som samlats i CDR skulle successivt avyttras eller likvideras. I beslut 95/547/EG föreskrevs särskilt att den sunda delen av de dotterbolagsbanker som överförts till CDR antingen skulle säljas till tredje part eller återgå till CL före den 31 december 1995, så att CDR inte skulle ha kvar något aktivt bankföretag efter den dagen.

([1]) EGT C 346, 16.11.1996, s. 5.

([2]) EGT L 308, 21.12.1995, s. 92.

([3]) EGT L 221, 8.8.1998, s. 28.

Inom ramen för det förfarande som inleddes den 18 september 1996 lämnade de franska myndigheterna in ny information till kommissionen om storleken på kapitaltillskottet och värdet på de SDBO-tillgångar som CDR sålde till CL. Eftersom denna information avsevärt kunde ändra bedömningen av det statliga stödet i samband med de ifrågavarande åtgärderna beslutade kommissionen den 2 april 1997 att utvidga det förfarande som inleddes den 18 september 1996 enligt artikel 93.2 i fördraget ([1]).

II. BESKRIVNING AV DE ÅTGÄRDER SOM OMFATTAS AV DETTA FÖRFARANDE

i) Transaktionens bakgrund

SDBO skapades 1981 genom en fusion av två medelstora banker och var fram till 1995 ett dotterbolag till CL. 1995 överfördes den inom ramen för den övergripande planen för att undsätta CL till CL:s avyttringsbolag CDR. Banken bedrev traditionell bankverksamhet och hade en kundkrets som huvudsakligen bestod av små och medelstora företag. Den hade ett varierat utbud av affärsbankstjänster, marknadsprodukter, förvaltning av tillgångar och finansieringstekniska tjänster. En stor del av kundkretsen hade anknytning till handelsdomstolarna, till fastighetsbranschen och särskilt fastighetsmäklarna, till konstmarknaden och till finansiering av affärsrörelser inom restaurangbranschen. SDBO:s verksamhet växte mycket snabbt fram till 1992 till följd av framför allt de utestående lånen inom fastighetsbranschen, vilka vid utgången av 1992 uppgick till 7,6 miljarder franska franc av en sammanlagd balansomslutning på 21,7 miljarder franska franc. Bankens riskexponering var således i orimligt hög grad koncentrerad till ett verksamhetsområde där banken hade varit närvarande i liten utsträckning före mitten av 80-talet och där dess know-how inte var särskilt stor. I början av 90-talet började nedgången på fastighetsmarknaden att få dramatiska effekter för bankens verksamhet. Denna nedgång, tillsammans med en allmänt dålig ekonomisk konjunktur, ledde till att SDBO fick göra avsättningar för en stor del av sina utestående lån. Banken drabbades även av sin dåliga riskhantering och av att risken var koncentrerad till några få stora kunder med betalningssvårigheter (såsom Immopar och Tapie-gruppen). Denna kris orsakade betydande rörelseförluster, nämligen 159 miljoner franska franc 1992, 643 miljoner franska franc 1993 och 468 miljoner franska franc 1994 ([2]).

Från och med 1993 började SDBO avveckla sin verksamhet inom fastighetsbranschen och dess tillgångar på detta område överläts till CL:s avyttringsbolag för fastigheter, OIG (Omnium immobilier de gestion). SDBO återgick till att koncentrera sig på sin grundläggande bankverksamhet och genomförde 1995 ett socialt åtgärdspaket i samband med att personalstyrkan minskades från 372 till 242 anställda. SDBO överfördes till CDR 1995 tillsammans med de av CL:s övriga tillgångar som skiljdes av och överfördes till avyttringsbolaget. Enligt de uppgifter som de franska myndigheterna redan 1995 lämnade in till kommissionen innebar överföringen av SDBO till CDR ett tillskott på 578 miljoner franska franc i värdepapper och 2 487 miljoner franska franc i fordringar, dvs. en överföring av tillgångar från SDBO till avyttringsbolaget på sammanlagt 3 065 miljoner franska franc.

Under 1995 förvärrades SDBO:s ekonomiska situation ytterligare. Bankens omsättning minskade drastiskt till följd av att inlåningen minskade från 4,5 miljarder franska franc vid utgången av 1994 till 2,4 miljarder franska franc vid utgången av 1995. Utlåningen minskade från 8,8 till 7 miljarder franska franc. Bankens sammanlagda balansomslutning minskade med nästan 5 miljarder franska franc, från 17 till 12,1 miljarder franska franc. Mot bakgrund av denna utveckling av bankens affärsverksamhet fortsatte bankrörelsen att uppvisa stora förluster. Resultatet av bankrörelsen minskade från 485 miljoner franska franc 1994 till 290 miljoner franska franc 1995. Nettoresultatet som varit negativt sedan flera år tillbaka blev − 506 miljoner franska franc för räkenskapsåret 1995. Till följd av förlusterna minskade SDBO:s egna kapital kraftigt. Efter det att hänsyn tagits till resultatet för 1995 (och före kapitaltillskott) hade SDBO:s egna kapital minskat till 104 miljoner franska franc, vilket innebar att om banken inte fick kapitaltillskott från CDR eller från någon som var intresserad av att ta över företaget skulle dess bankoktroj återkallas på grund av att soliditeten understeg den föreskrivna miniminormen och den skulle troligen försättas i konkurs.

Tabell 1

SDBO: huvudsakliga finansiella indikatorer

(i miljoner franska franc)

	1992	1993	1994	1995
Totalt resultat av bankrörelsen	422	431	485	290
Rörelsekostnader och avskrivningar	247	288	276	272
Rörelseresultat brutto	175	142	208	18
(Netto)resultat för räkenskapsåret	**− 159**	**− 643**	**− 468**	**− 506**
Total balansomslutning	21 750	21 393	17 020	12 128
Eget kapital	**917**	**798**	**535**	**104**

Källa: SBDO:s förvaltningsberättelse, 1994 och 1995.

I slutet av 1995 definierade CDR en enhet som kunde avyttras, ”den sunda banken”. Värderingen och avyttringen av denna anförtroddes Compagnie Financière Edmond de Rothschild (CFER). CFER tog i november 1995 fram ett underlag som innehöll en värdering av SDBO och en

([1]) EGT C 207, 8.7.1997, s. 5.
([2]) Nettoresultat för räkenskapsåret.

presentation av planen för en affärsmässig nystart för den nya enheten (den sunda banken). Värderingen tog hänsyn till ett flertal metoder som allmänt används vid detta slag av analys av ett företags värde: metoden med uppskrivna nettotillgångar, metoden med börsjämförelser och metoden med ”disponibelt flöde” (nuvärdesberäknat). Dessa tre metoder gav en mycket stor spridning på värderingen av den s.k. sunda delen av SDBO, från − 134 miljoner franska franc (flödesmetoden), − 18 miljoner franska franc (börsjämförelsemetoden) till + 51 miljoner franska franc (metoden med uppskrivna nettotillgångar). Medelvärdet för den sunda delen av SDBO blev på grundval av de tre metoderna − 34 miljoner franska franc. Det var klart angivet i underlaget att det var nödvändigt att ge ett kapitaltillskott, vilket beräknades till 207 miljoner franska franc, till den sunda delen av SDBO och att detta skulle åligga den som förvärvade ”den sunda banken”.

Detta underlag skickades i januari 1996 till åtta franska banker som kontaktades i syfte att avyttra ”den sunda banken”, samt till Crédit Lyonnais. Överenskommelse ingicks med CL den 2 februari, utan att alla detaljer vid denna tidpunkt helt och hållet hade fastställts, genom att CDR och CL skrev under ett avtal om överföring av en fullständig verksamhetsgren från SDBO. Genom avtalet föreskrivs att denna partiella överföring omfattar tillgångar, skulder, säkra åtaganden utanför balansräkningen samt utrustning. Det har förlängts genom ett kompletterande avtal av den 20 mars 1996. SDBO och CL:s dotterbolag Banque des Échanges Internationaux (BDEI) ingick den 21 maj 1996 ett avtal om överföring av tillgångar. Genom avtalet föreskrivs att eftersom SDBO var förutbestämt att, inom ramen för CDR:s uppgift, förlora sin bankoktroj, skulle en överföring till BDEI av tillgångar och skulder på 50 miljoner franska franc som var nödvändiga för dess bankverksamhet vara det bästa sättet att utnyttja dessa tillgångar. Överföringen skulle ha retroaktiv verkan från och med den 1 januari 1996. Det sistnämnda avtalet bekräftades av SDBO:s extraordinära bolagsstämma den 28 juni 1996.

ii) **Skälen till inledandet av förfarandet enligt artikel 93.2 den 18 september 1996**

Vid inledandet av förfarandet av den 18 september 1996 ansåg kommissionen att följande åtgärder i samband med avyttringen av en del av SDBO till CL kunde utgöra statligt stöd: i) de villkor som var förknippade med förfarandet för avyttring av en del av SDBO, ii) kapitaltillskottet från CDR till SDBO före avyttringen av den sunda delen av SDBO till CL, iii) det pris som CL betalade för att återta den sunda delen av SDBO (50 miljoner franska franc) och iv) CL:s betalning till CDR i form av andelsbevis.

För det första uppfyllde inte villkoren för CDR:s avyttring av den sunda delen av SDBO till CL de normala regler om opartiskhet som kunde ha förväntats. Framför allt hade CDR inte i förväg genomfört någon som helst öppen anbudsinfordran. Det var endast franska banker, åtta till antalet, som i början av 1996 tillfrågades om de var intresserade. CFER, som agerade som ombud för CDR, hade kontaktat de åtta potentiella köparna på grundval av ett förslag om kapitaltillskott, från köparen, vilket i syfte att återställa det egna kapitalet till den föreskrivna miniminivån och med hänsyn till behovet av avsättningar hade beräknats till 207 miljoner franska franc. CDR hade endast fått två erbjudanden, nämligen från Crédit Lyonnais och från Banque Delubac, varvid det senare inte hade behållits eftersom det endast omfattade en begränsad del av tillgångarna. Som kommissionen betonade vid inledandet av förfarandet enligt artikel 93.2 hade dock CDR slutligen beslutat sig för att ge ett kapitaltillskott till den del av SDBO som skulle avyttras före avyttringen till CL. De övriga åtta banker som tidigare kontaktats underrättades inte om detta slutliga kapitaltillskott från säljaren och de fick således inte möjlighet att lämna in nya anbud på grundval av de ändrade förutsättningarna.

För det andra ansåg kommissionen i sitt meddelande om inledande av det föreliggande förfarandet att kapitaltillskottet 1996 från CDR till den avyttrade delen av SDBO, som inte hade anmälts till kommissionen, kunde innehålla betydande inslag av statligt stöd. Kommissionen underströk särskilt att det inte var fastställt, vilket de franska myndigheterna ansåg, att likvidationskostnaderna skulle ha varit högre än kostnaderna för kapitaltillskottet och avyttringen. Det var inte heller fastställt att detta kapitaltillskott hade begränsats till minsta nödvändiga belopp.

För det tredje ansåg kommissionen i sitt meddelande av den 18 september 1996, på grundval av den information som de franska myndigheterna tidigare lämnat in, att det pris som CL betalat, dvs. 50 miljoner franska franc, var lägre än det genomsnittliga värdet av den sunda delen av SDBO så som det beräknats av CDR:s rådgivande bank (173 miljoner franska franc efter det kapitaltillskott på 207 miljoner franska franc som ursprungligen avsetts), vilket tydde på ett alltför lågt försäljningspris för CDR och ett motsvarande stöd till CL.

För det fjärde ansåg kommissionen vid inledandet av förfarandet att användandet av andelsbevis i CL som ett sätt att betala för CL:s återköpstransaktion skulle kunna innehålla inslag av statligt stöd och att det stred mot beslut 95/547/EG.

III. SYNPUNKTER FRÅN DE BERÖRDA PARTERNA

i) Kommissionen har mottagit två synpunkter efter det att inledandet av förfarandet tillkännagavs i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Förenade kungariket inkom med synpunkter genom en skrivelse av den 13 december 1996 i vilken det erinras om vilken betydelse de brittiska myndigheterna fäster vid att

statligt stöd av det slag som kommissionen godkände 1995 inom ramen omstruktureringen av CL endast får beviljas en enda gång.

Société Générale, som var en av de banker som kontaktades av CDR via dess rådgivande bank i syfte att avyttra den sunda delen av SDBO, skickade den 4 december 1996 in en skrivelse till kommissionen. I denna skrivelse bekräftas den analys av CDR:s avyttringsförfarande som görs i kommissionens meddelande. Société Générale hade i början av 1996 endast kontaktats av CDR:s rådgivande bank på grundval av ett förslag om kapitaltillskott från köparen till den del av SDBO som skulle avyttras. Société Générale förklarar att de betraktat anskaffningskostnaden för den del av SDBO som skulle avyttras till summan av 50 miljoner franska franc (de uppskrivna nettotillgångarna för den sunda delen av banken) och av kostnaden för kapitaltillskottet (207 miljoner franska franc), dvs. en total kostnad på 257 miljoner franska franc. Société Générale uppger att det på dessa villkor avvisat försäljningserbjudandet, att det inte informerats av CDR om de ändringar som var en följd av beslutet att ge ett kapitaltillskott före avyttringen till den del av SDBO som skulle avyttras samt att det endast senare, via pressen, fått kännedom om CL:s förvärv av den sunda delen av SDBO på dessa ändrade villkor. Société Générale ansåg att Crédit Lyonnais därför hade fått ett stöd.

ii) Kommissionen mottog dessutom efter den utvidgning av förfarandet som beslutades den 2 april 1997 en skrivelse av den 7 augusti 1997 från Crédit Lyonnais. CL betonar särskilt att en transaktion som hade genomförts i omvänd ordning, med en försäljning (till ett negativt pris) följt av ett kapitaltillskott från köparen (CL), skulle ha fått exakt samma ekonomiska konsekvenser för CL och CDR. I det fall kommissionen skulle fatta ett negativt beslut vid utgången av detta förfarande anser CL att skyldigheten att återbetala det stöd som kommissionen i förekommande fall beräknat inte bör åligga CL, eftersom banken anser att den har betalat ett korrekt pris för återköpet av den sunda delen av SDBO.

IV. SYNPUNKTER FRÅN DE FRANSKA MYNDIGHETERNA

Genom en skrivelse av den 11 november 1996 informerade de franska myndigheterna kommissionen om sina argument till försvar för de åtgärder som omfattas av förfarandet enligt artikel 93.2. De kompletterade dessa synpunkter genom en skrivelse av den 29 januari 1997. Dessa skrivelser fick till resultat att kommissionen utvidgade förfarandet och till följd av detta lämnade de franska myndigheterna den 13 juni 1997 in ytterligare synpunkter.

i) Förfarandet vid avyttringen av den sunda delen av SDBO

Som svar på kommissionens meddelande om inledande av förfarandet meddelade de franska myndigheterna i sin skrivelse av den 11 november 1996 att anledningen till att endast ett begränsat antal banker kontaktats av CDR:s rådgivande bank var ”det begränsade intresset av ett sådant övertagande för de franska och europeiska bankerna”. De franska myndigheterna betonar att det var viktigt att avyttringen skedde så snabbt som möjligt för att motverka det undergrävande av bankens rykte som var en följd av tvisterna om vissa av dess fordringar och att detta motiverade det förenklade förfarandet. I sin skrivelse av den 29 januari 1997 framför myndigheterna dessutom åsikten att det faktum att värdet enligt CDR:s rådgivande bank var negativt innebar att det krävdes ett kapitaltillskott före avyttringen från säljarens sida för att avyttringen skulle kunna äga rum, alldeles oberoende av vem som skulle komma att förvärva banken. Om köparen hade tillfört kapitalet skulle priset för avyttringen ha varit negativt, vilket skulle ha inneburit en betalning för den sunda delen av SDBO från säljaren till köparen. En sådan transaktion skulle enligt de franska myndigheterna ha varit svår att genomföra i ekonomiskt hänseende. I sin skrivelse av den 13 juni 1997 tillade myndigheterna att det klart framgick av det preliminära avyttringsunderlaget att värdet av de tillgångar som skulle avyttras var negativt före tillskott av kapital. De bifogade en skrivelse från CFER som betonade de mycket starka tidsmässiga begränsningarna för transaktionen mot bakgrund av krisen för SDBO:s rörelse, vilket innebar att det enda möjliga sättet att kontakta de banker som inledningsvis tillfrågades om ett övertagande var per telefon. CFER ansåg för övrigt att hypotesen om ett kapitaltillskott från köparen endast var en arbetshypotes och inte något absolut förhandlingskrav eftersom den avyttrade verksamhetens värde var negativt.

Enligt myndigheterna förkastade CDR erbjudandet från banken Delubac, som var det enda som hade inkommit från de åtta banker som kontaktats, eftersom det omfattade en alltför begränsad del av SDBO:s tillgångar och verksamhet och skulle ha inneburit en stor kvarstående omstruktureringskostnad för CDR.

ii) Kapitaltillskottet

Kapitaltillskottet till den sunda delen av SDBO hade enligt de franska myndigheterna, på grundval av prognoserna för företagets verksamhet, i början av 1996 omvärderats till 274,5 miljoner franska franc. Ökningen i jämförelse med den inledande uppskattning på 207 miljoner franska franc som de åtta banker som hade tillfrågats i januari samma år hade fått upplysning som berodde dels på ett behov av avsättning till reserveringar för allmänna risker i bankrörelse på 57,5 miljoner franska franc för att konsolidera avkastningen på det egna kapitalet och dels på ett ytterligare behov av eget kapital på 10 miljoner franska franc eftersom omfattningen av de tillgångar som skulle avyttras hade ökat med 400 miljoner franska franc.

Det kapitaltillskott som till sist genomfördes var dock lägre och uppgick till 240,5 miljoner franska franc. Orsaken var enligt de franska myndigheterna att tillgångarna omvärderats av den rådgivande banken CFER på grundval av reviderade uppskattningar i början av 1996.

iii) **Bedömning av värdet av den avyttrade delen av SDBO; försäljningspriset**

I sina skrivelser av den 11 november 1996 och av den 27 januari 1997 lämnade de franska myndigheterna in följande synpunkter till kommissionen beträffande värdet på den sunda del av SDBO som sålts till CL.

De franska myndigheterna ansåg för det första att bland de olika metoderna för att uppskatta värdet på den sunda delen av SDBO (metoden med nuvärdesberäknade flöden, börsjämförelser och uppskrivna nettotillgångar) är det lämpligast att välja flödesmetoden, vilken ger ett negativt värde som inledningsvis uppskattades till − 134 miljoner franska franc. Till stöd för denna åsikt har de framfört de potentiella köparnas oro för att övertagandet av verksamheten skulle få negativa konsekvenser för deras egen lönsamhet. Detta leder således de franska myndigheterna till att bortse från såväl den uppskattning av de uppskrivna nettotillgångarna som CDR:s rådgivande bank gjorde och vilken innebar en högre värdering (+ 51 miljoner franc före kapitaltillskott) som från den värdering som gjordes av den rådgivande banken i det underlag som gavs till de potentiella köparna, vilken utgjorde ett genomsnitt av de tre metoderna och innebar att värdet uppskattades till − 34 miljoner franska franc (före kapitaltillskott).

Myndigheterna påpekade därefter att värdet av den del av SDBO som skulle avyttras hade reviderats av CDR:s rådgivande bank i början av 1996. Resultatet av bankrörelsen hade skrivits ned med 16 miljoner franc för 1996 och prognoserna för de följande årens bankrörelseresultat hade korrigerats på samma sätt. Metoden med nuvärdesberäknade flöden ledde således till ett genomsnittligt negativt nettovärde före kapitaltillskott på − 220 miljoner franska franc i stället för de − 134 miljoner franska franc som angavs i CFER:s referensunderlag.

Efter att ha tagit hänsyn till dessa två omständigheter uppgick enligt de franska myndigheterna värdet på den avyttrade delen av SDBO efter kapitaltillskottet på 240,5 miljoner franska franc till 20,5 miljoner franska franc. Eftersom CL hade köpt företaget för 50 miljoner franska franc går det enligt myndigheternas åsikt inte att hävda, såsom kommissionen gör i sitt meddelande av den 18 september 1996 om inledande av förfarandet, att CL fått ett statligt stöd genom att CDR tagit ut ett alltför lågt pris, utan avyttringen har tvärtom skett till ett högre pris än det verkliga värdet av de tillgångar som sålts till CL.

I sitt meddelande av den 2 april 1997 om utvidgning av förfarandet frågade kommissionen de franska myndigheterna om skillnaden mellan detta värde på 20,5 miljoner franska franc efter kapitaltillskott och det pris på 50 miljoner franska franc som Crédit Lyonnais betalade. I sin skrivelse av den 13 juni 1997 angav myndigheterna att denna skillnad berodde på en sista justering före avyttringen av omfattningen av de tillgångar som skulle avyttras och att den var förknippad med de olika värderingsmetoder som den rådgivande banken CFER använde. Metoderna innebar att referensvärdena för värderingen av företaget låg mellan − 195 och − 236,7 miljoner franska franc före kapitaltillskott och mellan 45,5 och 3,8 miljoner franska franc efter kapitaltillskott. De franska myndigheterna bifogade en skrivelse från CFER i vilken det bland annat förklarades att detta värde dessutom berodde på avsättningarnas storlek i förhållande till SDBO:s utestående fordringar och att en variation i denna kvot på 0,1 % kunde ändra värdet med ungefär 20 miljoner franska franc. De franska myndigheterna drar på grundval av detta slutsatsen att det inte finns anledning att anse att avyttringen för 50 miljoner franska franc har skett till ett oriktigt pris.

iv) **Betalningssättet**

De franska myndigheterna har meddelat följande beträffande användningen av andelsbevis i CL som betalningssätt i transaktionen. Först och främst är andelsbevisen värdepapper utan rösträtt och följaktligen inte jämförbara med aktier. Transaktionen leder därför inte till att CDR blir aktieägare i CL, vilket innebär att den avsedda avgränsningen mellan CL och avyttringsstrukturen upprätthålls. Enligt de franska myndigheterna kunde CL på grund av börslagstiftningen inte själv sälja de andelsbevis i CL som använts för transaktionen utan endast genomföra transaktioner för att reglera kursen på sitt eget värdepapper. Andelsbevisen i CL avyttrades på grundval av marknadspriset, till den rådande börskursen den dag som överföringen genomfördes (den 28 juni 1996). Genom sin skrivelse av den 11 november 1996 informerade även de franska myndigheterna kommissionen om att CDR mellan juni och oktober 1996 på tillfredsställande villkor hade kunnat avyttra nästan samtliga andelsbevis i CL på börsen till ett belopp av 54 miljoner franska franc, vilket innebar att transaktionen vid denna tidpunkt representerade en vinst på 6,66 miljoner franska franc för CDR.

v) **Likvidationskostnaderna**

I sin skrivelse av den 11 november 1996 upprepade de franska myndigheterna argumentet om att kostnaden för att likvidera SDBO, vilken av CDR uppskattades till 220 − 230 miljoner franska franc, skulle varit högre än CDR:s nettokostnad för den genomförda transaktionen, vilken uppgick till ca 190 miljoner franska franc (dvs. kostnaden för kapitaltillskottet på 240,5 miljoner franska

franc minskat med avyttringspriset på 50 miljoner franska franc). De franska myndigheterna angav att CDR:s uppskattning av likvidationskostnaderna byggde på uppgifter från CDR:s rådgivande bank som bedömt dessa till ca 180–190 miljoner franska franc, varefter CDR lagt till 40 miljoner franska franc för att täcka huvudsakligen sociala kostnader eftersom CDR bedömde det belopp som angivits av CFER som otillräckligt.

I sin skrivelse av den 13 juni 1997 framförde de franska myndigheterna två nya argument beträffande CDR:s likvidationskostnader. För det första hävdade myndigheterna att det i bilaga 16 till protokollet av den 5 april 1995 mellan Crédit Lyonnais och CDR fastställs att CDR skall ersätta varje företag inom CL-koncernen för ”framtida kostnader och eventuella konsekvenser av rättegångsförfaranden i tvistemål, förvaltningsförfaranden, skiljedomsförfaranden eller andra pågående förfaranden som är förknippade med de tillgångar, fordringar eller skulder som garanteras av CDR, så som de definieras i bilaga 16.2.1”. Myndigheterna lade fram advokatyttranden för kommissionen, enligt vilka det sociala åtgärdspaket som förhandlats fram inom SDBO omfattades av begreppet ”andra pågående förfaranden” och de ansåg att det faktum att det sociala åtgärdspaketet inte uttryckligen nämns i den berörda bilagan inte påverkar denna analys eftersom de begrepp som definieras i den berörda bilagan endast avser CDR:s skulder och inte dess tillgångar. För det andra betonade myndigheterna och deras advokater en dom nyligen från kassationsdomstolen, enligt vilken arbetsgivaren före ett friställande som motiveras av ekonomiska omständigheter måste försöka omplacera den berörda inom den koncern som företaget tillhör för att inte friställningsförfarandet skall ogiltigförklaras. Myndigheterna drar på grundval av detta slutsatsen att det är berättigat att inkludera de sociala kostnaderna, som de beräknar till 162 miljoner franska franc, i CDR:s likvidationskostnader. I sin skrivelse av den 13 juni 1997 höjde myndigheterna den tidigare uppskattningen av CDR:s likvidationskostnader och beräknade dem till i storleksordningen 350 miljoner franska franc.

Med hänsyn till ovanstående anser myndigheterna att avyttringen av en del av SDBO till CL inte innebar ett statligt stöd.

V. BEDÖMNING AV STÖDÅTGÄRDERNA

i) Snedvridning av handeln mellan medlemsstaterna

Konkurrensen mellan de finansiella företagen inom gemenskapen intensifieras för närvarande i samband med upprättandet av den ekonomiska och monetära unionen. Med införandet av den gemensamma valutan kan handelsutbytet inom gemenskapen utvecklas utan vare sig valutarisker eller växlingskostnader, vilket innebär att de snedvridningar av konkurrensen som hittills varit begränsade till medlemsstaternas nationella marknader nu får ett större genomslag.

I enlighet med vad kommissionen betonade i sitt meddelande om inledande av förfarandet riskerar de stöd som har till syfte att hjälpa kreditinstitut att överleva trots att de har sämre lönsamhet och konkurrensförmåga att snedvrida konkurrensen på gemenskapsnivå, eftersom de gör det svårare för utländska banker att komma in på de nationella bankmarknaderna. Det är fallet i detta ärende. Det har i synnerhet uttryckligen fastställts att inga utländska banker kontaktades inom ramen för avyttringen av företaget och dessa fick således inte möjlighet att uttrycka sitt intresse. Att en icke-konkurrenskraftig fransk ekonomisk enhet överlevt tack vare stödåtgärderna i fråga berövar dessutom finansiella företag från andra länder inom gemenskapen en möjlighet att utveckla sin export till Frankrike i form av finansiella tjänster till kunderna hos den avyttrade delen av SDBO.

Även om ett kapitaltillskott till en del av företaget var att föredra framför en likvidering av hela SDBO fick ingen annan bank inom gemenskapen möjlighet att förvärva vissa delar av dess verksamhet, framför allt de sundaste delar som såldes till CL, vilka annars skulle ha avyttrats inom ramen för ett likvidationsförfarande.

Om åtgärderna i fråga innebär statligt stöd måste således slutsatsen bli att de skall omfattas av artikel 92.1 i fördraget, eftersom de i så fall utgör statligt stöd som snedvrider konkurrensen i en utsträckning som kan påverka handeln mellan medlemsstaterna.

ii) Förfarandet vid avyttringen av den sunda delen av SDBO

Kommissionen fastställde i sin XXIII:e rapport om konkurrenspolitiken [1] från 1993 sin ståndpunkt beträffande privatiseringar, varvid den angav de fall i vilka det kunde anses att en sådan transaktion inte innebär statligt stöd samt de fall i vilka en anmälan krävs på grund av en presumtion om att förfarandet i fråga är förknippat med stöd. Kommissionen erinrade om dessa fall i sitt meddelande av den 18 september 1996 om inledande av det föreliggande förfarandet. Dessa principer innebär särskilt att stöd inte föreligger och att anmälan inte behöver ske om

— försäljningen genomförs i form av en öppen anbudsinfordran,

— försäljningen genomförs på ett sätt och enligt villkor som är icke-diskriminerande och öppna för insyn,

[1] Jfr avsnitt 403, s. 273. DE franska myndigheterna hade i förväg informerats direkt om kommissionens ståndpunkt genom en skrivelse av den 14 juli 1993 från generaldirektören för konkurrens.

— företaget avyttras till högstbjudande, och

— de intresserade parterna får tillräcklig tid för att förbereda sitt anbud och får all den information som krävs för att kunna göra en konkret bedömning.

Enligt kommissionen kan däremot en överlåtelse innehålla inslag av statligt stöd och skall därför anmälas i förväg enligt artikel 93.3 om den

— genomförs genom ett begränsat förfarande eller genom en ömsesidig överenskommelse om försäljning (i detta fall kan det föreligga ett stöd till förvärvaren om det inte rör sig om ett marknadspris och om priset är undervärderat, jfr iii b nedan),

— föregås av ett förfarande med avskrivning av skulder till staten, offentliga företag eller annat offentligt organ, varvid stödet utgår till det företag som mottar kapitaltillskottet,

— föregås av en omvandling av skuld till kapital eller av en kapitalökning, varvid stödet utgår till det företag som mottar kapitaltillskottet, jfr iii a och iv nedan, eller

— genomförs på villkor som inte skulle vara godtagbara i en transaktion som genomförs mellan investerare i en marknadsekonomi.

Det förefaller som om denna transaktion på flera punkter inte har följt de principer ovan som skulle ha kunnat berättiga ett undantag från anmälningsskyldigheten, eftersom den inte har genomförts i form av en öppen anbudsinfordran på ett sätt som är icke-diskriminerande och öppet för insyn och eftersom den har föregåtts av ett kapitaltillskott.

Kommissionen anser att framför allt två grundläggande aspekter av förfarandet vid avyttringen av den sunda delen av SDBO inte har uppfyllt kraven på insyn och opartiskhet. För det första var den förteckning över banker som kontaktades av CDR:s rådgivande bank i januari 1996 begränsad till åtta franska företag. De franska myndigheterna motiverade denna begränsning med ”det begränsade intresset av ett sådant övertagande för de franska och europeiska bankerna” och av att det var bråttom på grund av försämringen av SDBO:s rykte. Kommissionen har emellertid svårt att se vad som motiverar den preferens som givits franska banker på bekostnad av bankerna i resten av gemenskapen. Det ankommer inte på säljaren att sätta sig i en potentiell köpares ställe för att a priori göra en bedömning av det intresse denne har av ett sådant övertagande. Endast en utvidgad förfrågan på grundval av en utökad förteckning över bankföretag, även utanför Frankrike, skulle göra det möjligt att i efterhand kontrollera riktigheten i de franska myndigheternas påstående.

Förfarandet gick alltför snabbt för en avyttring av detta slag. Skrivelserna från CFER till de banker som kontaktades skickades mellan den 8 och den 11 januari 1996, med den 19 januari som en strikt tidsgräns för varje intresseyttring. Den 22 januari 1996 skickade CFER en skrivelse till CDR med slutsatsen att det inte fanns något tillfredsställande anbud om att överta den sunda delen av SDBO. Man kan därför fråga sig vilken möjlighet de tillfrågade bankerna hade att på tillfredsställande villkor utvärdera erbjudandet. Avtalet om avyttring till CL undertecknades den 2 februari 1996. Kommissionen uppmärksammar dock att försäljningen inte fick slutgiltig verkan förrän den 28 juni 1996, efter det att transaktionen godkänts av SDBO:s extraordinära bolagsstämma. Det är således inte heller fastställt att en utvidgad förfrågan, med tanke på utvärderings- och avyttringsförfarandets längd, skulle ha inneburit att förfrågningen i någon betydande utsträckning skulle ha dragit ut på tiden och kunnat skada SDBO. Det förhastade förfarandet i januari har således inte kunnat motiveras på ett tillfredsställande sätt.

Myndigheterna har likaledes åberopat den roll som de franska bankernas goda kunskap om marknaden spelade på grund av betydelsen av SDBO:s rättsliga verksamhet och verksamhet för finansiering av små och medelstora företag. En bank som var specialiserad på denna verksamhet i ett annat land inom gemenskapen skulle dock ha kunnat tillföra know-how och ha intresse av att överta tillgångarna för ”den sunda bank” som skiljts av från SDBO, i syfte att utvidga sin verksamhet till Frankrike.

För det andra har grundläggande faktorer för värderingen av företaget och för kapitaltillskottet till den avyttrade delen av SDBO ändrats under avyttringsförfarandets gång. Det är endast CL som har kunnat dra fördel av information om dessa förändringar. De åtta andra banker som kontaktats informerades inte av CDR om vare sig den ändring av värderingen av den sunda delen av SDBO som CDR:s rådgivande bank gjorde i början av 1996 eller om överföringen av skyldigheten att ge ett kapitaltillskott från köparen till säljaren och inte heller om den ändrade omfattningen av de tillgångar som skulle avyttras som nämns av de franska myndigheterna och slutligen inte heller om CDR:s beslut att öka kapitaltillskottet från 207 till 240,5 miljoner franska franc. Genom synpunkterna från Société Générale bekräftas att ingen av de åtta bankerna fick möjlighet att ändra sin bedömning och ge ett anbud på grundval av dessa nya faktorer. Myndigheterna bestrider i sina skrivelser av den 29 januari 1997 och den 13 juni 1997 att de tillfrågade bankerna skulle ha kontaktats på grundval av ett förslag om kapitaltillskott från köparen och anser att Société Générale inte kan hävda att den intresseförfrågan som riktades till företaget, om det hade godtagit erbjudandet, skulle ha medfört att det självt skulle genomföra kapitaltillskottet.

Kommissionen har kontrollerat denna specifika punkt. Den värderingsrapport som utarbetades av CDR:s rådgivande bank var det grundläggande dokumentet inom ramen för denna förfrågan och det skickades till samtliga åtta kontaktade banker. I kapitel 6.1, ”Ram för värderingen”, i rapporten fastställs att ”värderingen av den

sunda delen av SDBO, den s.k. sunda banken, genomförs på grundval av att den avskiljs från CDR till ett företag som den skall stödja sig på och som skall säkerställa dess kapitaltillförsel. [...] Värderingen [...] skall likaledes ta hänsyn till att kapitaltillskottet till det nya företaget skall göras av mottagaren." Det framgår således mycket tydligt av dokumentet från den rådgivande banken CFER att de kontaktade bankerna tillfrågades på grundval av ett kapitaltillskott från köparens sida. Kommissionen kan därför inte anse, så som CFER och de franska myndigheterna för sin del hävdar i myndigheternas skrivelse av den 13 juni 1997, att kapitaltillskottet från köparens sida endast var en arbetshypotes.

Kommissionen uttalar sig inte om lämpligheten i sig av att ge ett kapitaltillskott till den del av SDBO som skulle avyttras före eller efter avyttringen, vilket i det senare fallet skulle ha inneburit ett negativt pris. Transaktionen skulle i vilket fall som helst medfört en anmälningsskyldighet till kommissionen enligt artikel 93 i fördraget, eftersom den innebar att medel från CDR togs i anspråk. Så snart ett tillvägagångssätt valts borde säljaren däremot ha hållit sig till detta under hela förfarandet. Såväl dessa omständigheter som ändringen av det uppskattade värdet och av omfattningen av de SDBO-tillgångar som avyttrades under loppet av försäljningsförfarandet innebär ett uppenbart ojämlikt förhållande mellan CL och de andra potentiella köparna. Varje förändring av de ursprungliga villkor på grundval av vilka de potentiella köparna hade kontaktats borde ha lett till en ny anbudsinfordran. Det förfarande som genomförts har således inte säkerställt att den sunda delen av SDBO överlåtits på de icke-diskriminerande och öppna villkor som krävs.

På grundval av de ovannämnda kriterier som kommissionen tillämpar i privatiseringsärenden borde således transaktionen ha anmälts till den eftersom det var möjligt att transaktionen mot bakgrund av det förfarande som valts innehöll inslag av stöd.

iii) **Åtgärder som granskas inom ramen för det föreliggande förfarandet**

a) *Kapitaltillskottet*

Åtgärderna för att skjuta till kapital var inriktade på den s.k. sunda delen av SDBO (den sunda banken) och inte på SDBO:s mer osäkra tillgångar som på samma sätt som den juridiska enheten SDBO har fortsatt att tillhöra CDR även efter transaktionen med kapitaltillskott till och avyttring av "den sunda banken".

Kapitaltillskottet utgör en ytterligare kostnad för staten jämfört med de omstruktureringsplaner för Crédit Lyonnais som kommissionen godkände den 26 juli 1995 och den 20 maj 1998. Eftersom kapitaltillskottet, så som myndigheterna betonat, huvudsakligen avsåg att kompensera "den sunda bankens" negativa värde i syfte att undvika en transaktion med ett negativt pris är CDR:s förluster för transaktionen oberoende av det bokföringsmässiga värdet av överföringen av SDBO till CDR, för vilken CDR gjort avsättningar eller realisationsförluster som kommissionen, i sitt beslut av den 20 maj 1998 om CL använt i sin beräkning av det uppskattade värdet (det högre värdet i intervallet) av det stöd som beviljats CL. I det föreliggande fallet (jfr nedan, bekräftelse av transaktionens stödkaraktär) skiljer sig således stödets karaktär och belopp från det stöd till CL som redan godkänts av kommissionen.

b) *Möjligheten av att förfarandet eller försäljningspriset inneburit ett stöd till köparen*

I sitt meddelande av den 18 september 1996 om inledande av förfarandet ansåg kommissionen att det mot bakgrund av avyttringsförfarandet och företagets värde enligt myndigheternas dåvarande uppskattning, förelåg en presumtion om stöd till köparen (CL) på grundval av hypotesen att CL hade betalat ett pris för tillgångarna som understeg deras värde.

Efter utvidgningen av förfarandet i april 1997 förefaller det nu som att ett avyttringsavtal, i avsaknad av alternativa köpanbud från de andra banker som i januari 1996 tillfrågades av CDR:s rådgivande bank, undertecknades den 2 februari 1996 mellan CDR och CL om att den senare skulle överta SDBO:s sunda tillgångar för ett försäljningspris (50 miljoner franska franc) som skilde sig från myndigheternas referensvärde (20,5 miljoner franska franc) för den sunda delen av SDBO. Kommissionen kan på grund av denna skillnad och det förfarande som följts inte anse att det avyttringspris som parterna avtalat är ett marknadspris.

Kommissionen har uppmärksammat upplysningarna från de franska myndigheterna i deras skrivelse av den 11 november 1996 om den nya uppskattning som gjordes i början av 1996 av värdet på den sunda delen av SDBO mot bakgrund av att CDR:s rådgivande bank korrigerat resultatprognoserna för den del av SDBO som skulle avyttras samt värdet av banken enligt metoden med nuvärdesberäknade resultatflöden, vilket nu beräknades till −220 miljoner franska franc. Kommissionen konstaterar dock att den värderingsmetod som de franska myndigheterna för närvarande föredrar skiljer sig från deras ursprungliga presentation av transaktionen som byggde på en metod med ett vägt genomsnitt av tre värderingar utförda med olika metoder.

Trots olämpligheten i avyttringsförfarandet godtar kommissionen myndigheternas argument om lämpligheten av att använda metoden med nuvärdesberäknade flöden för att värdera det avyttrade företaget. Allmänt sett anser kommissionen att det rör sig om referensmetoden vid transaktioner av detta slag, eftersom företaget värderas med avseende på fortsatt långsiktig drift, vilket är vad en

köpare normalt anses eftersträva. CDR:s rådgivande bank hade redan i en skrivelse till CDR av den 23 februari 1996 betonat nedskrivningen av resultatprognosen för 1996 och, med hänsyn till vilken verkan denna nedskrivning skulle få på de påföljande årens resultat, betonat effekten av denna revidering på företagets värde beräknat utifrån metoden med nuvärdesberäknade flöden. På grundval av detta godtar kommissionen även det nya uppskattade värde som myndigheterna uppgett, dvs. ett negativt värde för den avyttrade delen av SDBO på 220 miljoner franska franc (före kapitaltillskott).

Mot bakgrund av säljarens beslut att ge ett kapitaltillskott på 240,5 miljoner franska franc på egen bekostnad till den sunda delen av SDBO uppgick värdet av den avyttrade delen av SDBO efter kapitaltillskottet till 20,5 miljoner franska franc, i enlighet med vad de franska myndigheterna angav i sin skrivelse till kommissionen av den 11 november 1996.

På grundval av myndigheternas uppskattning av värdet på företaget och med hänsyn till försäljningspriset på 50 miljoner franska franc är kommissionens slutsats att transaktionen inte inneburit ett stöd till köparen.

Det bör dock observeras att försäljningspriset för den ”sunda” delen av SDBO (50 miljoner franska franc) till CL i sig är onormalt och oberättigat eftersom det översteg företagets värde med 29,5 miljoner franska franc, dvs. en övervärdering med ca 60 %. Myndigheterna har i sin skrivelse av den 13 juni 1997 försökt motivera detta pris med att omfattningen av de avyttrade tillgångarna ändrades i sista stund och med den stora spridningen på uppskattningarna av bankens värde, vilka varierade mellan 3,8 och 45,4 miljoner franska franc enligt CFER:s värderingsmetoder (metoden med börsjämförelser, metoden med uppskrivna nettotillgångar och metoden med nuvärdesberäknade flöden). De har dessutom lämnat in uppgifter från CFER om värderingarnas volatilitet i förhållande till avsättningarna för den avyttrade ”sunda bankens” fordringar. Kommissionen konstaterar att det är uppenbart motsägelsefullt att myndigheterna först anser, i sin skrivelse av den 11 november 1996, att bankens värde enbart bör fastställas på grundval av flödesmetoden, dvs. ett värde på 20,5 miljoner franska franc efter kapitaltillskott (vilket ledde till att kommissionen utvidgade det föreliggande förfarandet för att ta hänsyn till den förändrade värderingsmetoden), för att därefter anse att försäljningspriset återigen bör skrivas upp till följd av det värderingsintervall som upprättats på grundval av flera olika metoder. Övervärdet innebär att CL belastas med en extra kostnad, vilket innebär en oberättigad överföring av värde från CL till CDR och att transaktionen strider mot de uppställda målen i planen för omstrukturering av CL. Ett pris som överstiger värdet av tillgångarna kan dock inte i sig anses utgöra ett statligt stöd. Detta gäller särskilt eftersom den som drar fördel av detta övervärde är holdingbolaget CDR, vars uppgift är att avveckla CL:s dåliga tillgångar, och inte ett företag som konkurrerar med övriga företag på marknaden.

iv) **Kapitaltillskottets karaktär av statligt stöd**

I enlighet med vad kommissionen betonade i sitt meddelande om inledande av förfarandet kan kapitaltillskottet i fråga innehålla inslag av statligt stöd enligt artikel 92.1 i fördraget. Kapitaltillskottet, som utgör en betydande kostnad för CDR, borde ha anmälts av myndigheterna till kommissionen innan CDR genomförde transaktionen. Eftersom CDR är ett offentligt företag, bildat av staten inom ramen för planen för undsättning av CL och kontrollerat av offentliga myndigheter, är dess medel statliga medel enligt innebörden i artikel 92.1 i fördraget. Varje kapitaltillskott från CDR till ett av dess dotterbolag utgör således statligt stöd om en privat investerare under normala marknadsförhållanden inte skulle ha gjort motsvarande transaktion ([1]). Om det bekräftas att en sådan icke-anmäld åtgärd innebär statligt stöd är den olaglig. Det ankommer på kommissionen att i förekommande fall fastställa om ett sådant stöd kan anses vara förenligt med fördraget.

De franska myndigheterna har inte lämnat in några uppgifter om avkastningen på det investerade kapitalet till stöd för sin tes om att åtgärden inte utgör statligt stöd, vilka skulle kunna visa att en privat investerare under likartade omständigheter hade varit beredd att bekosta kapitaltillskottet till företaget. Stödet har tvärtom i huvudsak beviljats utan förväntningar om återbetalning eftersom försäljningspriset endast ledde till att CDR fick igen en mycket liten del av kapitaltillskottet. Det faktum att samtliga kontaktade banker, med undantag av banken Delubac som gav ett anbud som avvisades av CDR eftersom det omfattade en alltför liten del av tillgångarna, avvisade erbjudandet att köpa den s.k. sunda delen av SDBO, vilket grundade sig på tillgångar vars omfattning definierats av säljaren och ett kapitaltillskott från köparen, tyder i stället på att en privat investerare inte skulle ha genomfört kapitaltillskottet. Dessutom visade de korrigerade prognoserna i början av 1996 från CDR:s rådgivande bank att företagets rörelseresultat skulle bli negativt för 1996, 1997 och 1998, vilket innebar att det uppskattade värdet av företaget på grundval av metoden med nuvärdesberäknade kassaflöden blev mycket negativt (−220 miljoner franska franc).

([1]) I syfte att bedöma om offentliga kapitalskott till företaf utgör statligt stöd grundar sig kommissionen på principen om en affarsmässig investerare i en marknadsekonomi, jfr meddelande till medlemsstaterna, EGT C 307, 13.11.1993, s. 3.

Kommissionen har uppmärksammat myndigheternas argument i deras skrivelse av den 11 november 1996 enligt vilket CDR:s likvidationskostnader för företagets avyttringsbara verksamhet skulle ha varit i storleksordningen 220 till 230 miljoner franska franc, medan kapitaltillskottet (240,5 miljoner franska franc) följt av försäljningen (50 miljoner franska franc) innebar en nettokostnad på 190 miljoner franska franc. De franska myndigheterna har i sin skrivelse av den 13 juni 1997 dessutom höjt sin uppskattning av de totala kostnaderna för att likvidera SDBO:s avyttringsbara tillgångar till 350 miljoner franska franc, vilket inbegriper likvidationskostnaderna för de utestående fordringarna (180 till 190 miljoner franska franc) och de sociala kostnaderna (ca 160 miljoner franska franc). De drar på grundval av detta slutsatsen att CDR gjort ett val som är förnuftigt ur aktieägarsynpunkt och att kapitaltillskottet inte utgör stöd.

Kommissionen kan inte godta att aktieägaren skall stå för de likvidationskostnader som de franska myndigheterna anger. Myndigheternas uppskattning av aktieägarens likvidationskostnader grundar sig på antagandet att CDR, som ägde SDBO, vid en likvidation skulle ansvara för skulderna och stå för diverse likvidationskostnader, som t.ex. sociala kostnader. Det bör uppmärksammas att kommissionen och EG-domstolen vid upprepade tillfällen ([1]) har argumenterat mot att dessa kostnader skall belasta aktieägaren, mot bakgrund av att aktieägarens risk är förknippad med dennes tillskott till företagets egna kapital och inte med samtliga likvidationsskulder. Att staten (eller en offentlig enhet som CDR) tar över ansvaret för alla eller en del av likvidationsskulderna kan inte tillskrivas dess roll som aktieägare utan är en följd av de ytterligare skyldigheter som den anser sig ha och som yttrar sig i form av stöd. Av detta följer att kommissionen vid beräkningen av likvidationskostnaderna endast kan ta hänsyn till den bråkdel av dessa som kan tillskrivas staten i form av aktieägare, dvs. normalt sett det belopp som utgör dess andel av företagets aktiekapital.

Kommissionen har särskilt granskat bestämmelserna i lagen av den 25 januari 1985 om sanering och likvidering av företag ([2]). Lagen kan inte åberopas för att fastställa aktieägarnas ansvar för samtliga likvidationsskulder. I lagen föreskrivs (artikel 180) att om misskötsel bidragit till otillräckliga likvidationstillgångar skall de som juridiskt eller de facto varit företagsledare vara ansvariga för företagets skulder. I denna fråga bör det uppmärksammas att det inte förefaller som om CDR, i detta specifika fall, kan likställas med en företagsledare enligt ovan (vilket för övrigt inte heller är dess roll) eftersom SDBO överfördes från CL till avyttringsstrukturen först från och med räkenskapsåret 1995. Om misskötsel är en anledning till att SDBO hade otillräckliga likvidationstillgångar beror detta med allra största sannolikhet på beslut som fattades innan SDBO överfördes till avyttringsstrukturen, vilken inträffade vid en tidpunkt då SDBO redan betraktades som en av CL:s dåliga tillgångar, vilket också var motivet till överföringen. Dessutom borde de fel som begåtts av dem som juridiskt eller de facto varit företagsledare påvisas och konsekvenserna kvantifieras. Dessa företagsledares ansvar bör således inte omfatta företagets samtliga skulder och dess likvidationsskulder utan begränsa sig till de ekonomiska konsekvenserna av dessa fel.

De franska myndigheterna har inte lagt fram några uppgifter, och inga sådan har heller kunnat beläggas inom ramen för förfarandet, som likställer CDR med att juridiskt eller de facto ha varit företagsledare för SDBO efter dess överföring till avyttringsstrukturen 1995 och att ha begått fel i form av misskötsel som motiverar att CDR skall täcka SDBO:s likvidationsskulder eller en del av dessa.

I sin skrivelse av den 13 juni 1997 erinrar myndigheterna om att det i bilaga 16.2 till protokollet av den 5 april 1995 mellan Crédit Lyonnais och CDR fastställs att CDR skall ersätta varje företag inom CL-koncernen för ”framtida kostnader och eventuella konsekvenser av rättegångsförfaranden i tvistemål, förvaltningsförfaranden, skiljedomsförfaranden eller andra pågående förfaranden som är förknippade med de tillgångar, fordringar eller skulder som garanteras av CDR, så som de definieras i bilaga 16.2.1”. Myndigheterna drog därav slutsatsen att i fall av likvidation skulle CDR stå för kostnaden för att gottgöra personalen för annulleringen av det sociala åtgärdspaketet från 1995, vilket avtalats innan SDBO överfördes till CDR, på grund av att den rörelseverksamhet som det sociala åtgärdspaketet grundar sig på upphör. Kommissionen konstaterar emellertid att i bilaga 16.2.1 till protokollet anges endast överförda tillgångar utan någon hänvisning till de berörda sociala åtagandena. Dessutom är det en likvidation som myndigheterna hänvisar till, vilken vid utarbetandet av protokollet säkerligen inte hade karaktären av ”pågående förfarande”. Kommissionen kan således inte godta detta argument från myndigheternas sida och inte heller de advokatyttranden på denna punkt son myndigheterna lagt fram i samma skrivelse och enligt vilka de sociala kostnaderna i samband med likvidationen till följd av bestämmelserna i protokollet mellan CL och CDR skulle belasta CDR.

Till stöd för att CDR skall stå för de sociala kostnaderna i samband med likvidationen av SDBO eller en del av dessa betonar myndigheterna i samma skrivelse av den 13 juni 1997 en dom nyligen från kassationsdomstolen ([3]), enligt vilken arbetsgivaren före ett friställande som motiveras av ekonomiska omständigheter måste

([1]) Jfr kommissionens beslut 94/1073/EG (Bull), (EGT L 386, 31.12.1994, s. 1) och EG-domstolens dom av den 14 september 1994 i mål 278/92, HYTASA, Rec. 1994, s. I–4103 f., punkt 22 i domskälen.

([2]) Journal Officiel de la République Française (Frankrikes officiella tidning) av den 26 januari 1985, s. 1547 f.

([3]) Domar från kassationsdomstolen av den 5 april 1995 och den 3 februari 1996.

försöka omplacera den berörda inom den koncern som arbetsgivaren tillhör för att inte friställningsförfarandet skall ogiltigförklaras. Det framgår dock tydligt att skyldigheten i fråga avser hur arbetsgivaren anstränger sig för att försöka hitta ett nytt arbete åt den anställde och inte vilka resultat som uppnås. Om CDR (den ”koncern” som SDBO tillhör) önskar avyttra eller likvidera de tillgångar av dålig kvalitet som överförts till den är det mot bakgrund av den mycket heterogena karaktären på den förvaltade verksamheten, vilken i de flesta fall inte har något gemensamt med de SDBO-anställdas bankkompetens, föga troligt att det vid en likvidering av SDBO skulle finnas några betydande omplaceringsmöjligheter för de SDBO-anställda inom de företag som förvaltas av CDR. Det förefaller som om myndigheterna på ett diskutabelt sätt likställer arbetsgivarens (SDBO) och aktieägarens (CDR) skyldigheter. Kassationsdomstolens rättstillämpning, så som den presenterats av myndigheternas advokater, innebär att det friställningsförfarande som arbetsgivaren (SDBO) tillämpar i förekommande fall (otillräckliga ansträngningar att omplacera de berörda inom koncernen) blir ogiltigförklarat, men innebär uppenbart inte att aktieägaren (CDR) övertar vare sig denna skyldighet att försöka omplacera de anställda eller arbetsgivarens eventuella skyldighet att gottgöra dem.

Det åligger inte kommissionen att själv värdera den verkliga kostnaden för att likvidera de SDBO-tillgångar som avyttrats. På grundval av den uppskattning av likvidationskostnaderna som de franska myndigheterna lämnat in förefaller det som om de uppgick till omkring 190 miljoner franska franc. Kommissionen kan inte godta och det har inte heller fastställts att vare sig hela eller en del av dessa likvidationskostnader skall belasta aktieägaren CDR på grundval av den ovan nämnda lagen från 1985.

Kommissionen kan således inte godta den uppskattning av aktieägarens totala likvidationskostnader som de franska myndigheterna gör. Det förefaller inte som om CDR valde den minst kostsamma lösningen när den beslutade att på de ovan angivna villkoren ge ett kapitaltillskott till och sälja SDBO. I andra hand konstaterar kommissionen dessutom att även om så skulle vara fallet, på grund av påvisad misskötsel från CDR:s sida i egenskap av företagsledare juridiskt sett eller de facto, medger inte bestämmelserna i lagen från 1985 att den franska staten undandrar sig tillämpningen av artikel 92 i fördraget utan att bryta mot den rättsliga principen om att ingen kan grunda sin argumentation på fel denne själv begått.

Följaktligen kan det mot bakgrund av ovanstående fastställas att en privat investerare inte skulle ha genomfört ett sådant kapitaltillskott och att det rör sig om en åtgärd som innehåller inslag av stöd enligt artikel 92.1 i fördraget eftersom den kan påverka handeln mellan medlemsstaterna. I enlighet med vad som anges i kommissionens meddelande om inledande av detta förfarande kan en sådan åtgärds förenlighet med den gemensamma marknaden endast granskas enligt artikel 92.3 c i fördraget, på grundval av en ny omstruktureringsplan som framför allt visar att företaget är livskraftigt.

v) **Granskning av förenligheten för det stöd som beviljats i form av kapitaltillskott**

Enligt EG-domstolens konsekventa rättspraxis skall stöd bedömas på grundval av sina effekter. I detta fall bör effekterna av de berörda åtgärderna, som bekostats av CDR, bedömas med utgångspunkt från ”den sunda banken”.

Vid granskningen av de berörda stödens förenlighet följer kommissionen de allmänna principer som anges i dess meddelanden ([1]) till medlemsstaterna om undsättnings- och omstruktureringsstöd. I meddelandet anges de villkor som skall iakttas för att ett stöd av detta slag skall kunna betraktas som förenligt med fördraget. De berörda åtgärderna är inte undsättningsstöd enligt innebörden i meddelandet eftersom de inte är tillfälliga åtgärder i avvaktan på omstruktureringsåtgärder. Deras förenlighet med fördraget måste därför fastställas genom att undersöka om de kan betraktas som omstruktureringsstöd och om de i så fall uppfyller villkoren för det slaget av stöd. Dessa villkor innebär framför allt att omstruktureringsplanen skall göra det möjligt att återställa företagets lönsamhet. För att stödet skall förklaras för förenligt med fördraget får det inte heller leda till en snedvridning av konkurrensen som strider mot det gemensamma intresset, det skall vara strikt proportionellt i förhållande till omstruktureringens kostnader och intäkter och den plan som föreskrivs skall genomföras i sin helhet.

Myndigheterna har inte lämnat in någon övergripande plan för omstrukturering av SDBO till kommissionen trots att det uppenbart var omöjligt att få en tillfredsställande lönsamhet på en del av tillgångarna. CDR vidtog dock omstruktureringsåtgärder i syfte att avskilja och sälja tillbaka den del av SDBO till Crédit Lyonnais som ansågs vara sund, dvs. den s.k. sunda banken. De mer osäkra tillgångarna stannade kvar i den juridiska enheten SDBO inom CDR. Åtgärderna utformades med hjälp av CFER, som har sammanfattat dem i sitt underlag av den 29 november 1995 (på grundval av vilket de ifrågavarande bankerna därefter i januari 1996 tillfrågades om de var intresserade av att överta ”den sunda banken”) tillsammans med en presentation av den affärsplan som skulle medge en förbättring av situationen för den enhet som skulle avyttras.

([1]) Gemenskapens riktlinjer för statligt undsättnings- och omstruktureringsstöd till företag i svårigheter (EGT C 368, 23.12.1994, s. 12).

Följande åtgärder vidtogs:

— Avvecklingen av fastighetsverksamheten började redan 1993 då större delen av SDBO:s tillgångar på detta område överfördes till CL (Omnium immobilier de gestion, vars fordringar på 44 miljarder franska franc därefter integrerades inom CDR).

— Banken återgick till att koncentrera verksamheten på de juridiska yrkena, affärsbankstjänster för små och medelstora företag, finansieringstekniska tjänster, förvaltning av tillgångar för tredje man och marknadsaktiviteter.

— Ett socialt åtgärdspaket mellan juni och slutet av augusti 1995 ledde till en avsevärd minskning av personalstyrkan från 372 till 242 anställda.

— En förbättring av kontrollförfarandena genomfördes 1995, vilket bland annat innebar att en intern revisionsenhet inrättades och att verksamhetskontrollen förstärktes.

— En intern omorganisation av banken kring två huvudavdelningar med ansvar för rörelsen (rättslig verksamhet, affärsbanksverksamhet, privat förvaltning, investeringsbanksverksamhet), produktion och logistik.

Kommissionen konstaterar att åtgärderna genomfördes redan 1995 (och redan från och med 1993 vad gäller avvecklingen av fastighetsverksamheten) och således inte vid tidpunkten för kapitaltillskottet det andra kvartalet 1996 kunde anses ingå i en omstruktureringsplan som gör det möjligt att granska förenligheten för det nya stödet med den gemensamma marknaden.

Utöver dessa åtgärder för att koncentrera och omorganisera verksamheten godkändes 1995 en affärsplan i syfte att få ordning på ”den sunda bankens” rörelse. Planen syftade till att stabilisera omsättningen, vilken sjunkit mycket kraftigt under de föregående åren, med målet att strikt upprätthålla balans i affärerna.

Resultatprognoserna var emellertid avhängiga av det kapitalbelopp som därefter skulle tillföras den del av SDBO som skulle avyttras och detta belopp var ännu inte fastställt då prognoserna upprättades i slutet av 1995. Detta kapitaltillskott, som av CFER inledningsvis beräknades till 207 miljoner franska franc, skulle enligt den rådgivande banken medge ett rörelseresultat netto på 45 miljoner franska franc och ett resultat på 9,6 miljoner franska franc. Om dessa prognoser hade hållit skulle det ha varit tänkbart att den så kallade sunda delen av SDBO kunde ha blivit livskraftig, men det hade ändå inte gått att fastställa med säkerhet. Bortsett från att avkastningen på det satsade kapitalet var otillräcklig för att dra till sig riskkapital var nämligen även företagets resultat nära noll, vilket gjorde det särskilt utsatt för oförutsedda händelser. På grundval av ett antagande om att rörelseresultatet skulle öka med 13 miljoner franska franc ([1]) till följd av det kapitaltillskott på 207 miljoner franska franc som då planerades blir det korrigerade nettoresultatet på grundval av prognoserna från slutet av 1995 ca 15 miljoner franska franc för 1998, dvs. fortfarande en mycket låg lönsamhet.

Tabell 2

Prognoserna i den affärsplan som upprättades i slutet av 1995

(i miljoner franska franc)

	1996	1997	1998
Bruttomarginal	193	190	195
Rörelseresultat brutto	40	32	37
(Netto)resultat för räkenskapsåret	**6,5**	**0,8**	**2,5**
Eget kapital ([1])	**300**		
Avkastning på eget kapital	2,1	Uppgifter saknas	Uppgifter saknas

([1]) Antagande i budgeten för 1996. *Källa:* CFER.

Dessa siffror (se tabell 2) som var preliminära då prognoserna gjordes i slutet av 1995, hade upphört att vara relevanta redan då avyttringstransaktionen genomfördes 1996. Det bör uppmärksammas att enligt de upplysningar som myndigheterna lämnar i sin skrivelse av den 11 november 1996 skrev CDR:s rådgivande bank i början av 1996 ner sin uppskattning av SDBO:s preliminära resultat för 1996 med 16 miljoner franska franc och gjorde en liknande korrektion för de påföljande åren. Med hänsyn till denna korrektion skulle ”den sunda banken” ha uppvisat förluster för åren 1996, 1997 och 1998. Detta ledde till att den rådgivande banken på grundval av metoden med nuvärdesberäknade resultatflöden gjorde en mycket negativ uppskattning av företagets värde. Det förefaller följaktligen inte som om företaget kunde betraktas som livskraftigt efter kapitaltillskottet.

Det första villkoret för att ett stöd skall kunna betraktas som förenligt enligt de ovan nämnda riktlinjerna är således inte uppfyllt. Kommissionen kan inte godta den plan för en affärsmässig nystart som ingår i det underlag från CFER som myndigheterna lämnat in till kommissionen, eftersom det konstaterats att planen, vid tidpunkten för den ifrågavarande transaktionen, inte kunde återställa företagets lönsamhet. Eftersom det stöd som beviljats den avyttrade enheten inte var förknippat med en plan för att återställa lönsamheten kan det inte likställas med omstruktureringsstöd, utan har i praktiken karaktären av driftstöd. Planen uppfyller därför inte villkoren i de berörda riktlinjerna.

([1]) 207 miljoner multiplicerat med en genomsnittlig långfristig räntesats på 6,5 % 1996.

Eftersom detta kapitaltillskott snedvrider konkurrensen i en utsträckning som kan påverka handeln mellan medlemsstaterna (se punkt i i denna del V) har det inslag av statligt stöd enligt innebörden i artikel 92.1 i fördraget och är, på grund av att det inte anmälts, följaktligen olagligt. Eftersom kapitaltillskottets förenlighet med fördraget i enlighet med kommissionens meddelade om inledande av förfarande i detta fall dessutom endast kunde undersökas enligt artikel 92.3 c i fördraget, på grundval av en ny omstruktureringsplan som särskilt visar att företagets lönsamhet kan återställas, är slutsatsen av ovanstående att kapitaltillskottet till den sunda delen av SDBO är ett stöd som är oförenligt med den gemensamma marknaden och att det är olagligt att genomföra det utan anmälan.

vi) **Köparens sätt att betala**

Efter att ha tagit del av den information som de franska myndigheterna lämnat in och som återges i del IV, vidhåller kommissionen att det var olämpligt att betalningen för att förvärva SDBO skedde i form av andelsbevis i CL i stället för i kontanter. Varje betalning i form av börsnoterade värdepapper, som har ett variabelt värde, kan i en sådan transaktion ge upphov till stöd eftersom staten säljer en del av sina tillgångar i utbyte mot köparens värdepapper. Att CDR innehar värdepapper i CL, om än tillfälligt, strider dessutom mot den strikta avgränsning mellan avyttringsenheten och CL som föreskrivs i beslut 95/547/EG. Varje försämring av värdet på CL påverkar värdet på CDR:s andelsbevis i CL.

Inga uppgifter om faktorer som kan motverka den risk som CDR utsattes för genom detta sätt att betala för avyttringen har inlämnats till kommissionen. Det är således föga troligt att en privat investerare i CDR:s ställe, innan utgången av transaktionen var känd, skulle ha accepterat att sälja sina tillgångar mot volatila värdepapper. Det förelåg en betydande förlustrisk mot bakgrund av försämringen av bankens resultat vilket hade lett till att undsättningsåtgärder anmäldes till kommissionen i september. Denna risk borde ha undvikits, särskilt med hänsyn till andelsbevisens volatilitet. Kursen på dessa hade sjunkit med ca 50 % mellan den 31 december 1995 och juni 1996. Kommissionen, som gör en analys på grundval av de villkor som var kända vid tidpunkten för transaktionen (och inte på grundval av den vinst som CDR senare gjorde på värdepapperna) anser att en privat aktör skulle ha krävt en rabatt i förhållande till börskursen av säljaren som kompensation för den risk som så volatila värdepapper som andelsbevisen i CL innebar, vilka hade fallit med nästan 50 % i värde under månaderna före transaktionen. Kommissionen anser således att transaktionen innebär ett stöd som uppgår till den rabatt som en privat aktör skulle ha krävt. Detta stöd är dock synnerligen svårt att uppskatta. CL betalade för övrigt ett övervärde på 29,5 miljoner franska franc för att överta ”den sunda banken”, dvs. ca 60 % av transaktionsbeloppet, och kommissionen anser att det berörda stödet till CL inte kan överstiga detta övervärde på 60 % och att det därför inte finns anledning att inkludera det vid beräkningen av det stöd som är under granskning i detta beslut.

VI. **SLUTSATSER**

Vid avslutandet av det förfarande som inleddes den 18 september 1996 och utvidgades den 2 april 1997 beträffande kapitaltillskottet till och överlåtelsen av en del av SDBO till CL har kommissionen kommit till följande slutsatser:

1) Vid förfarandet för avyttring av den sunda delen av SDBO har inte den likabehandling som är önskvärd iakttagits mellan, å ena sidan, de åtta kontaktade potentiella köparna och, å andra sidan, CL. Eftersom förfarandet genomfördes utan en öppen anbudsinfordran skulle det ha anmälts till kommissionen enligt de kriterier som fastställs i den XXIII:e rapporten om konkurrenspolitiken. Förfarandet har i synnerhet inneburit att banker från andra EG-länder inte fått möjlighet att lämna anbud och följaktligen har konkurrensen på gemenskapsnivå snedvridits i en utsträckning som kan påverka handeln inom gemenskapen. Avyttringspriset på 50 miljoner franska franc för SDBO:s sunda tillgångar var alltför högt och innebar att CL betalade ett övervärde på 29,5 miljoner franska franc. Med hänsyn till avyttringspriset och det övervärde som CL betalade anser kommissionen slutligen att transaktionen inte inneburit ett statligt stöd till köparen, vilket i enlighet med vad som påpekades vid inledandet av förfarandet skulle ha varit fallet om avyttringspriset hade varit lägre än det verkliga värdet av de avyttrade tillgångarna.

2) Kapitaltillskottet till de SDBO-tillgångar som avyttrades till CL har ökat CDR:s förluster och bidragit till att de kostnader för avyttringsstrukturen överskridits som godkändes av kommissionen i dess beslut 95/547/EG och i dess beslut 98/490/EG om CL. De ytterligare förlusterna för avyttringsstrukturen kan dock inte tillskrivas CL på samma sätt som avsättningarna för nedskrivning av tillgångar i samband med överföringen av tillgångar från CL eller därefter under avyttringsfasen. Det är inte avyttringsprojektet som är orsak till dessa förluster utan ett beslut för vilket CDR:s ledning ensam har ansvaret och som fattades efter det att de berörda tillgångarna överfördes från CL till CDR. Det bör i detta sammanhang erinras om att även om CDR fortfarande är ett helägt dotterbolag till CL är det inte konsoliderat inom CL-koncernen och

CL deltar inte i något av CDR:s styrande organ eller kontrollorgan. Det berörda stödet är av ett annat slag och har ett annat syfte än stödet till CL. Härav följer att kapitaltillskottet till SDBO är en åtgärd riktad till ”den sunda banken”, vilken därefter omedelbart avyttrades, och inte till CL inom ramen för det övergripande avyttringsprojektet.

3) Det kapitaltillskott på 240,5 miljoner franska franc som genomfördes före avyttringen av den sunda delen av SDBO, vars värde dessförinnan var negativt och som aktieägaren skulle ha kunnat likvidera till en lägre kostnad, utgör ett statligt stöd till den enhet som mottog kapitaltillskottet eftersom en privat investerare under jämförbara omständigheter inte skulle ha genomfört ett sådant kapitaltillskott. Eftersom det inte anmäldes till kommissionen är det olagligt. Det har inte heller åtföljts av en omstruktureringsplan som belägger företagets lönsamhet, vilket i enlighet med vad kommissionen angav i sitt meddelande om inledande av förfarandet innebär att undantaget enligt artikel 92.3 c i fördraget, som är det enda som kan åberopas, inte kan tillämpas. Det berörda stödet är följaktligen inte förenligt med fördraget.

4) Det betalningssätt i form av andelsbevis i CL som tillämpades vid försäljningen av den sunda delen av SDBO är olämpligt vid en transaktion av detta slag, bland annat på grund av att avtalsparterna inte har likvärdig information för att bedöma värdet av värdepapperen. Sättet att betala strider även mot den önskade avgränsningen mellan CDR och CL. Det innebär ett stöd till CL motsvarande den rabatt på värdepapperen som en privat investerare skulle ha krävt för en betalning i denna form vid tidpunkten för genomförandet av transaktionen. Mot bakgrund av att CL betalade ett övervärde på 9,5 miljoner franska franc anser emellertid kommissionen att det berörda stödet till CL inte kan överstiga detta övervärde på 60 % av avyttringspriset och att CL därför inte fick ett stöd inom ramen för transaktionen.

5) Inom ramen för de åtgärder som omfattas av det förfarande som inleddes den 18 september 1996 är kommissionens slutsats att det kapitaltillskott på 240,5 miljoner franska franc från CDR till den del av SDBO som avyttrades till CL utgör statligt stöd. Kommissionen kan inte dra av försäljningspriset (50 miljoner franska franc) från detta belopp. Det belopp som CL betalade utgör likaledes statliga medel enligt artikel 92.1 i fördraget och kan inte dras av från statliga medel som använts i transaktionen. Det stöd som CDR beviljat inom ramen för transaktionen uppgår till totalt 240,5 miljoner franska franc.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Det kapitaltillskott på 240,5 miljoner franska franc som den franska staten, via CDR, beviljat SDBO före avyttringen av den sunda delen av dess verksamhet till Crédit Lyonnais utgör statligt stöd enligt artikel 92.1 i fördraget och artikel 61.1 i EES-avtalet. Detta stöd är olagligt och oförenligt med den gemensamma marknaden enligt artikel 92.2 och 92.3 i fördraget och med artikel 61.2 och 61.3 i EES-avtalet.

Artikel 2

Frankrike skall återkräva hela det belopp på 240,5 miljoner franska franc som motsvarar det statliga stödet i fråga. Dessutom skall ränta påföras detta belopp från och med den dag stödet beviljades och enligt den referensräntesats som fastställs av kommissionen för beräkning av nettobidragsekvivalenten för stöd i Frankrike.

Artikel 3

Den franska regeringen skall inom två månader från dagen för delgivningen av detta beslut underrätta kommissionen om de åtgärder som har vidtagits för att följa beslutet.

Artikel 4

Detta beslut riktar sig till Republiken Frankrike.

Utfärdat i Bryssel den 22 juli 1998.

På kommissionens vägnar

Karel VAN MIERT

Ledamot av kommissionen